

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-322-7-1>

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ ТА ЇЇ ВАЖЛИВІСТЬ ЯК ЧАСТИНИ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДО УМОВ ПРАЦІ

Бохановський М. М.

*аспірант кафедри практичної психології
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Стандартна програма підготовки судового експерта складається з декількох навчальних модулів, а саме юридичної та професійної підготовки, методів судової фотографії та відеозапису. Загальна кількість теоретичної та практичної підготовки складає близько тисячі навчальних годин, з яких підготовка судового експерта за темою «Психологія практичної діяльності працівників Експертної служби МВС України» займає лише 12 годин. Існує необхідність переосмислення системи професійної підготовки судових експертів, зокрема шляхом розробки спеціального нормативно-правового акту, який би регулював обширну психологічну підготовку. Аналіз існуючих досліджень та публікацій свідчить про те, що питання психологічної підготовки судових експертів досліджено недостатньо, і це є актуальною проблемою.

В своїй професійній діяльності судові експерти стикаються з такими стресовими факторами як: стислі терміни проведення досліджень; часом – емоційно-стресові умови роботи; висока відповідальність, в тому числі кримінальна, за висновок експерта; залучення експертів в якості спеціалістів на огляди місця події, в тому числі за фактами вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів. Одним з найбільш стресогенних чинників експертної діяльності, є допит експерта під час судового розгляду. Психологічна підготовка може сприяти покращенню цих аспектів [1, с. 136–148].

Проаналізовано дані сучасної психологічної підготовки персоналу різних, в тому числі іноземних установ та організацій. Головний акцент при підготовці спеціалістів робиться на використанні інноваційних методів і технологій, таких як ділові ігри, моделювання ситуацій

та тренінги. Визначено актуальність впровадження ґрунтовної психологічної підготовки для судових експертів у системі Міністерства внутрішніх справ України [2, с. 9].

В регіональних експертних установах МВС України відсутня практика із залученням досвідчених фахівців у проведення таких занять, включаючи працівників підрозділів психологічних досліджень судово-експертних установ і викладачів вищих навчальних закладів. Нормативно-правове забезпечення психологічної підготовки судових експертів державних установ є надзвичайно важливим, і має бути в пріоритеті у системі професійної підготовки.

Така психологічна підготовка може покращити адаптацію нових працівників, поліпшити виконання ними своїх обов'язків і сприяти позитивному морально-психологічному клімату в колективі [3, с. 110–122].

Правильно організована психологічна підготовка може попередити негативні прояви і підтримати працездатність судового експерта на відповідному рівні. Роль у створенні позитивного морально-психологічного клімату та дослідженні готовності персоналу до виконання функціональних обов'язків знаходиться у сфері відповідальності підрозділів роботи з персоналом.

У системі Міністерства внутрішніх справ України професійну підготовку судових експертів регулює Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.09.2020 № 675 «Про затвердження Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС». Проте це Положення стосується тільки тих осіб, які мають намір отримати, підтвердити або підвищити кваліфікацію судового експерта, і не містить основ психологічної підготовки. Тобто достатню психологічну підготовку для працівників судових експертних установ поки не запроваджено.

Робота з персоналом повинна включати професійний психологічний відбір, психологічний супровід працівників під час виконання обов'язків, професійну підготовку та психологічну підтримку службових заходів [4, с. 16].

У сучасних умовах професійний розвиток вимагає постійного навчання і, відповідно, психологічної підготовки, отже освіта повинна бути постійною протягом життя людини [5, с. 27].

Робота з персоналом судових експертних установ має включати психологічну підготовку для підвищення ефективності виконання обов'язків судового експерта. Для цього необхідно доручити цю функцію відповідним підрозділам, а також внести корективи до положень, регулюючих їхню роботу.

Розробка і впровадження психологічної підготовки у програми підготовки судових експертів має велике значення для формування

психологічної готовності до саморегуляції емоційних станів і ефективної поведінки в екстремальних ситуаціях.

Загалом, психологічна підготовка персоналу судових експертних установ є необхідною для покращення їхньої роботи та забезпечення ефективності.

Література:

1. Сова М. О. Професійно-психологічна підготовка працівників пенітенціарної служби до саморегуляції в екстремальних ситуаціях оперативно-службової діяльності. *Науковий вісник Інституту кримінально-виконавчої служби* : наук. журн. Київ, 2014. № 2. С. 136–148.

2. Кочеткова Н. А. Психодіагностичні технології покращення ефективності кадрового потенціалу в системі державної служби. *Державне будівництво* : електрон. наук. фах. вид. Харків, 2012. № 1. 9 с.

3. Курдес О. В. Особливості психологічної підготовки судових експертів як складової процесу адаптації до умов праці. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : зб. наук. пр. / редкол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 23. С. 110–122. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2021.08>

4. Газда І. І. Аналіз психологічних складових професійної надійності працівників органів внутрішніх справ. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія : психологічна* : зб. наук. пр. Львів, 2014. № 2. С. 16.

5. Кісіль З. Р. До питання вдосконалення професіоналізації кадрів Національної поліції України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія : Психологічна* : зб. наук. пр. Львів, 2017. № 2. С. 27. URI: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/855> (дата звернення: 21.02.2021).